

หัวข้อวิจัย กระบวนการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดจิตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน
ผู้ดำเนินการวิจัย อาจารย์ ดร.เทพพร โลมารักษ์ และอาจารย์บัญชา นวนสาย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศึกษากระบวนการพัฒนาครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์โดยบูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตตปัญญาศึกษา ประเมินและติดตามผลการพัฒนาครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์โดยบูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตตปัญญาศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการการเลือกแบบเจาะจง เป็นครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตตปัญญาศึกษา โปรแกรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตตปัญญาศึกษา แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตนของครู ตามตัวชี้วัดการประเมินนักศึกษาครูด้านการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง และแบบประเมินคุณภาพของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตตปัญญาศึกษา ของครูในสถานศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์เชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่า

1. ครูประจำการสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการที่บูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง ในการตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการสอน การแนะนำและการโค้ช และทราบแนวทางในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ

2. การบูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ ทำให้ครูผู้สอนสามารถบูรณาการเทคนิคการสอนและกิจกรรมที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลายตามกระบวนการที่ได้อบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง

3. ครูประจำการมีทักษะและสมรรถนะด้านการสอน ครูสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการที่บูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้

3.1 พฤติกรรมการปฏิบัติตนของครู ตามตัวชี้วัดการประเมินการปฏิบัติการสอนของครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง ในด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และด้านจรรยาบรรณต่อสังคม อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3.2 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ครู ตามตัวชี้วัดการประเมินครูที่บูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ด้านการออกแบบการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมิน และด้านการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้สนับสนุนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

คำสำคัญ: กระบวนการพัฒนาครู โครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง การเรียนการสอนแบบบูรณาการ

Research Title: Professional Development Process Integrated Research-based Learning, Contemplative Education, and Coaching and Mentoring for In-service Teachers

Researcher: Dr. Tepporn Lomarak, and Bancha Nuansai

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the process of professional development integrated Research-based learning, Contemplative education, and Coaching and mentoring for in-service teachers. The population in this research was 40 teachers in Buriram Province.

Research instruments were (1) Research-based learning, Contemplative Education, and Coaching and Mentoring Observational form according to professional development programs, (2) behavior observational form according to indicator and standard to assess teachers' learning management and performance competencies aligned with integrated Research-based learning, Contemplative Education, and Coaching and Mentoring Strategies. Mean and standard deviation were used for analyzing quantitative data. Content analysis was employed for analyzing qualitative data. The research findings revealed as follows:

1. In-service teachers can learn from participating in the professional development workshop. They also understand their roles of supervisor, role of teacher as learners in professional learning community.

2. In-service teachers understand how to integrate the process of professional development process integrated Research-based learning, Contemplative education, and Coaching and mentoring to develop their skills and competency in teaching and learning management.

3. Performance and competencies of teachers' according to participate in the professional development workshop, skills and techniques in learning management revealed that:

3.1 Behavior observational form according to indicator and standard to assess students' learning management integrated RCC in 5 aspects of assessment—including self-ethics, professional ethics, ethics towards users, ethics towards society, and ethics towards co-professionals—were at the high level in all aspects of assessment

3.2 Behavior observational form according to indicator and standard to assess performance competencies aligned with integrated Research-based learning, Contemplative education, and Coaching and mentoring—including setting behavioral objective, learning design, assessment, and media/resources supported learning-- were at the high level in all aspects of assessment

Keywords: Professional Development Process, Research-based Learning, Contemplative Education, Coaching and Mentoring, Integrated Instruction

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้บัญญัติไว้ว่า “ให้กระทรวงศึกษาส่งเสริมให้มีระบบการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานงานให้สถาบันที่ผลิตครูและพัฒนาครูคณาจารย์รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ภายใต้ความมุ่งหวังที่จะให้การศึกษาเป็นกลไกการพัฒนาคุณภาพคนของประเทศเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถของประเทศและเสริมสร้างศักยภาพในการพึ่งพาตนเองและการแข่งขัน รวมทั้งความก้าวหน้าและมั่นคงทางเศรษฐกิจในประชาคมโลกบนฐานแห่งความเป็นไทย “ครู” จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะทำให้การศึกษาเป็นกลไกนำไปสู่คุณภาพคนของประเทศได้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์มีบทบาทในฐานะสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่โดยตรงในการวางยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนากระบวนการผลิตและพัฒนาครู จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งในการดำเนินการยกระดับสมรรถนะของครูโดยเร่งด่วนเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะครูที่มีมาตรฐานสูง เป็นมืออาชีพ และใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาในการพัฒนาครูในเครือข่ายฯ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ใช้กระบวนการวิจัยและการบริการวิชาการ เพื่อตอบสนองในการผลิตและพัฒนาครูที่มีมาตรฐานมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีกระบวนการพัฒนาครูที่ตอบสนองความต้องการของสังคม โรงเรียน และชุมชนที่สอดคล้องการเปลี่ยนแปลงของสังคมในศตวรรษที่ 21 ตามปรัชญาและวิสัยทัศน์ในการ “ผลิตครูดี มีความรู้ เป็นผู้นำเทคนิควิธี มีศรัทธาในวิชาชีพครู” และมุ่งมั่นผลิตบัณฑิตครูให้เป็นผู้มีความรู้ คู่คุณธรรม มีคุณภาพ และเป็นศูนย์การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง”

จิตปัญญาศึกษาเป็นทั้งแนวคิดและแนวปฏิบัติ ที่เรียกว่าปัญญาทัศน์และปัญญาปฏิบัติโดยภาพรวมเป็นการศึกษาที่เน้นและให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาความตระหนักรู้ การเรียนรู้ และการรู้เท่าทันมิติโลกภายใน(อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ ทักษะ มุมมองต่อชีวิต โลกและสรรพสิ่ง) ของตนเองให้คุณค่าการเรียนรู้อย่างใคร่ครวญ ซึ่งหมายถึงการสังเกตอย่างมีสติต่อการเปลี่ยนแปลง ที่ส่งผลต่อการประพฤติปฏิบัติและการดำเนินชีวิต อย่างมีสติ อย่างมีปัญญา มีความรักความเมตตาต่อตนเองและสรรพสิ่งในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งและเป็นส่วนเดียวกับธรรมชาติ กระบวนการเรียนการสอนแบบจิตตปัญญาศึกษาจะอยู่บนฐานของความเป็นกัลยาณมิตร ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาร่วมกัน (จุมพล พูลภัทรชีวิน.2559:2-3) ในส่วนบทบาทของการพัฒนาครูโดยกระบวนการที่เลี้ยงนักศึกษาวิชาชีพครู ที่ออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพต้องอยู่ภายใต้การแนะนำ นิเทศ โดยครูพี่เลี้ยงและทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงขณะปฏิบัติการสอนซึ่งมีบทบาทสำคัญมากที่ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติเฉพาะของความเป็นครูพี่เลี้ยงคือ ต้องมีความรู้และปฏิบัติกระบวนการเป็นครูพี่เลี้ยงรวมทั้งสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการพัฒนานักเรียนยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างครูอย่างมีคุณภาพ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์.2558 : 144) ส่วนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานฐานวิจัย (Research-based learning) เป็นกระบวนการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล เพื่อการเรียนรู้สู่การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเป็นองค์ความรู้ และสามารถสื่อสารองค์ความรู้ นั้นให้สาธารณชนเข้าใจในหลากหลายช่องทางทั้งงานเขียน งานนำเสนอ และนิทรรศการ ผ่านการทำโครงงานและกระบวนการวิจัย ผู้เรียนฝึกทักษะการคิดเชิงระบบซึ่งประกอบด้วยความคิดเชิงเหตุผล การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

ในการปฏิรูปวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-based learning: PBL) ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้มีลักษณะเป็นการเรียนรู้บนฐานวิจัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งจุดเริ่มต้นนี้มาจากแนวคิดที่เชื่อมั่นว่าการเรียนรู้ที่

ส่งเสริมให้ผู้เรียนก้าวสู่วัฒนธรรมของการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เกิดความตระหนักในการนำกระบวนการวิจัย ที่ถูกต้องที่เรียกว่าโครงการฐานวิจัย (Research-based Project: RBP) ไปใช้แก้ปัญหา ศึกษา และค้นคว้า ข้อมูล เพื่อการเรียนรู้สู่การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเป็นองค์ความรู้ต่อไป (วิจารณ์ พานิช, 2554; ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน, 2557) โดยกระบวนการของ RBP เริ่มจากความสงสัย วางแผนและเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสังเคราะห์ความรู้ใหม่ของตนเองโดยเอาทฤษฎีพื้นฐานมาร่วมอธิบาย จนเกิดความเข้าใจความสัมพันธ์แบบเหตุไปหาผล และสิ่งที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากความรู้ก็คือทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (สุธีระ ประเสริฐสรณ์, 2555: 13)

ถึงแม้ว่าจะมีการส่งเสริมการวิจัยกระบวนการพัฒนานักศึกษาที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาระบบพี่เลี้ยงและโครงการฐานวิจัย ในปีงบประมาณ 2560 โดยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ แต่ความเข้าใจเรื่องการนำโครงการฐานวิจัยไปใช้ในบริบทของครูในโรงเรียนในจังหวัดบุรีรัมย์ ยังเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่ในการนำรูปแบบการสอนโดยใช้โครงการฐานวิจัยไปพัฒนาพัฒนาครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ซึ่งบทบาทของครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้กระบวนการ “โครงการฐานวิจัย” ที่มีการเชื่อมโยงการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ธรรมชาติในท้องถิ่นยังไม่ชัดเจนเป็นรูปธรรมมากนัก ดังนั้นการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาระบบพี่เลี้ยง และการใช้การวิจัยเป็นฐาน จะเป็นจุดเน้นสำคัญที่คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ใช้เป็นแนวทางในการวิจัยกระบวนการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของครูในท้องถิ่นต่อไป ซึ่งองค์ความรู้จากการศึกษากระบวนการพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดโครงการฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตตปัญญาศึกษาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จะเป็นข้อมูลที่สำคัญต่อการพัฒนาครูของคณะครุศาสตร์ เพื่อการพัฒนาครูผู้สอนให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้และทักษะวิชาชีพ และผลการศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดโครงการฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตตปัญญาศึกษา จะสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาครูในเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ต่อไป

คำถามในการวิจัย

1. กระบวนการพัฒนาครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยใช้แนวคิดโครงการฐานวิจัย จิตตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง เป็นอย่างไร
2. ผลการประเมินกระบวนการพัฒนาครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยใช้แนวคิดโครงการฐานวิจัย จิตตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. ศึกษากระบวนการพัฒนาครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์โดยบูรณาการแนวคิดโครงการฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตตปัญญาศึกษา
2. ประเมินและติดตามผลการพัฒนาครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์โดยบูรณาการแนวคิดโครงการฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตตปัญญาศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. การศึกษากระบวนการพัฒนาครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยใช้แนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง
2. การศึกษาผลการประเมินกระบวนการพัฒนาครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยใช้แนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 40 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบแผนวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methodology) มีการดำเนินการวิจัยเป็น 5 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดโครงงานฐานวิจัย (Research-based learning) จิตปัญญาศึกษา (Contemplative education) และระบบพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) เพื่อสร้างความเข้าใจในโครงการวิจัยพัฒนาครูให้กับทีมนักวิจัยในมหาวิทยาลัย จากนั้นศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทบทวนเอกสารหลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดแนวคิดโครงงานฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตปัญญาศึกษา 2) วิเคราะห์ปัจจัยและเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตามแนวคิดแนวคิดโครงงานฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตปัญญาศึกษา วิเคราะห์ปัจจัย ทบทวนวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แนวคิดโครงงานฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตปัญญาศึกษา แล้ววิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลการดำเนินงานที่ได้จากอาจารย์ผู้ร่วมวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม โดยผู้เชี่ยวชาญและครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ระยะที่ 2 ยกร่างกระบวนการจัดกิจกรรมบูรณาการ และสร้างแบบประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญร่วมวิพากษ์ ออกแบบประเมิน และแบบทดสอบเพื่อใช้ประเมินผลการอบรมเชิงปฏิบัติการ การออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตปัญญาศึกษา เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย แบบประเมินกระบวนการจัดกิจกรรมบูรณาการ กิจกรรมและกระบวนการจัดกิจกรรมที่บูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตปัญญาศึกษา แบบประเมินหน่วยการเรียนรู้ และแบบประเมินคุณภาพของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตปัญญาศึกษา

ระยะที่ 3 จัดกิจกรรมทดลองใช้กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตปัญญาศึกษา และประเมินผลการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้

ระยะที่ 4 การปรับปรุงกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และครูพี่เลี้ยง

ระยะที่ 5 นำกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง ไปใช้จริงกับโรงเรียนและครูในเครือข่าย จำนวน 40 คน เพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้วิจัยใช้กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ประชุมเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้าใจต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดบทบาทหน้าที่ของทีมนักวิจัยและแผนการดำเนินโครงการภาพรวม
2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและวางแผนการวิจัย เพื่อสร้างเครื่องมือวิจัย
3. การจัดประชุมชี้แจงโครงการและทำความเข้าใจกับนักศึกษาในโครงการ
4. สร้างเครื่องมือ ทดลองใช้ และปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือวิจัย
5. จัดอบรมการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง
6. จัดอบรมเทคนิคการจัดกิจกรรมและทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง
7. ประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง
8. วิเคราะห์ข้อมูล แปรผลข้อมูล ประเมินผลและสรุปผลการดำเนินการวิจัย และจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
9. จัดเวทีวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัย และถอดบทเรียนร่วมกันและจัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษากระบวนการจัดกิจกรรมยกระดับการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยใช้การสังเคราะห์แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู โดยใช้แบบบันทึกการสัมภาษณ์และ การสนทนากลุ่มเพื่อนำผลไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) และการสังเคราะห์จากแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้

การพัฒนาแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการจัดกิจกรรมยกระดับการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง เป็นการนำข้อมูลจากการศึกษามาพัฒนาเป็นแนวทางในการประเมินแผน ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ออกแบบเครื่องมือวิจัยและเกณฑ์การประเมินด้านต่าง ๆ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อ 1 ศึกษากระบวนการพัฒนาครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์โดยบูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตตปัญญาศึกษา

ขั้นที่ 1 การประชุมเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้าใจต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดบทบาทหน้าที่ของทีมนักวิจัย และแผนการดำเนินงานวิจัย โดยมีนักวิจัยในโครงการเข้าร่วมดังนี้

1. อาจารย์ ดร.เทพพร โลมารักษ์ สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป
2. อาจารย์บัญชา นวนสาย สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บุรีรัมย์

3. นายวีระพงษ์ เทียมวงษ์ ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

4. นายอดิศักดิ์ สวนสวรรค์ ศึกษาานิเทศก์ ศึกษาานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

5. นางนุสรมา ม่วงชาติ ศึกษาานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลจากการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อเตรียมความพร้อมร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้สะท้อนปัญหาด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และพบปัญหาว่าครูสอนไม่ตรงกับวิชาเอก และสอนหลายวิชา หลายระดับชั้น ไม่สามารถบูรณาการการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและโรงเรียน การสอนไม่สามารถพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ การคิด เชื่อมโยง การคิดสร้างสรรค์ และการให้เหตุผล ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้

2. ในการประชุมผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้เสนอแนะให้บุคลากรของสำนักงานเข้าร่วมดำเนินการวิจัย เพื่อร่วมพัฒนา ออกแบบ และติดตามประเมินผลการวิจัยในครั้งนี้ด้วย โดยเสนอชื่อผู้ร่วมวิจัย คือ นางนุสรมา ม่วงชาติ นายอดิศักดิ์ สวนสวรรค์ และนายธีระ คนชุม ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนางรอง ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาครู และเป็นผู้บังคับบัญชาของครู กลุ่มประชากรในการวิจัยในครั้งนี้

3. นักวิจัยได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เพื่อร่วมพัฒนาครูโดยมีสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เป็นสถาบันที่เลี้ยง

ขั้นที่ 2 การสังเคราะห์แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากกิจกรรมการสนทนากลุ่มร่วมกับผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แนวทางการสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินการพัฒนาครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์โดยบูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตตปัญญาศึกษา ผลจากการสังเคราะห์แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ควรใช้กิจกรรมเป็นตัวขับเคลื่อน และสอดแทรกเนื้อหา วัตถุประสงค์ คุณลักษณะ และสมรรถนะ ที่ควรเกิดกับผู้เรียน

ขั้นที่ 3 การประชุมชี้แจงโครงการ และทำความเข้าใจกับพื้นที่และผู้ประสานงาน นักวิจัยร่วมในพื้นที่ของโครงการ โดยมีผู้เข้าร่วมประกอบด้วย ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ศึกษาานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนางรองและตัวแทนคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

จากการศึกษาคณะผู้วิจัย ได้สังเคราะห์แนวคิดจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้สรุปแนวทางและกระบวนการพัฒนาครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยบูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตตปัญญาศึกษา นักวิจัยและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้วางแผนการดำเนินงานเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และกำหนดปฏิทินการดำเนินกิจกรรมกระบวนการพัฒนาครูที่บูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยงและจิตตปัญญาศึกษาร่วมกัน

ขั้นที่ 4 สร้างเครื่องมือ และปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยโดยศึกษาแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการสังเคราะห์แนวคิดจากการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยมีผู้เข้าร่วมประกอบด้วย ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

บุรีรัมย์ เขต 3 ศึกษาวิเคราะห์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนางรองและตัวแทนคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิดของโครงการฐานวิจัยบนฐานทรัพยากรของโรงเรียนและชุมชนมาเป็นตัวกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการบนพื้นฐานของวิจัยที่เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นและชุมชน ผลการประชุมสนทนากลุ่มเพื่อพิจารณาเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด และแนวทางการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามหลักการและแนวคิดโครงการฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตตปัญญาศึกษา

ขั้นที่ 5 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ แนวคิดโครงการฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยงและจิตตปัญญาศึกษา

นำเรื่องมีวิจัยและกิจกรรมที่สร้างขึ้นฝึกใช้อบรมเชิงปฏิบัติ เรื่อง การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดโครงการฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยงและจิตตปัญญาศึกษา วันที่ 3-4 มีนาคม 2561 ณ โรงเรียนอนุบาลนางรอง ให้แก่ครูกลุ่มเป้าหมายในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และสังคมศึกษา จำนวน 40 คน โดยมีสาระสำคัญของการอบรมอบรมเชิงปฏิบัติการฐานการเรียนรู้แนวคิด จิตตปัญญา และระบบพี่เลี้ยง คือ

1. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับอบรมเชิงปฏิบัติการฐานการเรียนรู้แนวคิด จิตตปัญญา และระบบพี่เลี้ยง
2. สร้างความเข้าใจในการวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการแนวคิดโครงการฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยงและจิตตปัญญาศึกษา ผ่านกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการแบบ Active learning ร่วมสะท้อนผลการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู นักวิจัยและศึกษานิเทศก์
3. สำรวจ วิเคราะห์ บริบท ทรัพยากร ทุน เพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ฐานทรัพยากรและชุมชน เพื่อสร้าง Mind Map อธิบายและนำเสนอแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดโครงการฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยงและจิตตปัญญาศึกษา RCC และร่วมกันตรวจสอบแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้
4. นำเสนอ แนวคิด และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดโครงการฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยงและจิตตปัญญาศึกษา RCC
5. ครูร่วมสะท้อนแนวคิด แผนการจัดการเรียนรู้ ผลจากการจัดการเรียนรู้ที่เกิดกับ ผู้เรียนและครู
6. สรุป และตอบข้อซักถาม ประเมินผลหลังการอบรมฯ นัดหมายครูเพื่อติดตามประเมินผลการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และนำรูปแบบไปใช้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะการสอนของครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ที่บูรณาการแนวคิดโครงการฐานวิจัย ระบบพี่เลี้ยง และจิตตปัญญาศึกษา

ผลการประเมินกระบวนการพัฒนาครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยใช้แนวคิดโครงการฐานวิจัย จิตตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง โดยการประเมินตนเอง พบว่า

1. ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีสมรรถนะด้านการกำหนดจุดประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ คือมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดโครงการฐานวิจัย จิตตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียนตามหลักสูตร คือ มีค่าเฉลี่ยรายข้ออยู่ในระดับ 4.13 และครูมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยรายข้ออยู่ในระดับ 4.07

2. ด้านการออกแบบการเรียนการสอน ครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีสมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีการใช้กิจกรรมกลุ่มร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง คือมีค่าเฉลี่ยรายข้ออยู่ในระดับ 4.55 ส่วนสมรรถนะด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสรุปความรู้จากการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรายข้อในระดับ 3.65 และ 3.95 ตามลำดับ

3. ด้านการวัดและประเมิน ครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีสมรรถนะด้านการวัดและประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสรุปความรู้จากการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรายข้อในระดับ 4.70 และ 4.77 ตามลำดับ ส่วนด้านกิจกรรมเตรียมความพร้อมผู้เรียนแบบใดแบบหนึ่งในลักษณะ Active Learning ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ด้านการใช้กิจกรรมกลุ่มร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียนผ่านการ สะท้อนคิด (Reflection) ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และด้านการใช้คำถามกระตุ้นการคิดของผู้เรียน มีสมรรถนะด้านการวัดและประเมิน อยู่ในระดับมากทุกข้อ

4. ด้านการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้สนับสนุนการเรียนรู้ ครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีสมรรถนะด้านการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้สนับสนุนการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อ/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่สร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้การสนับสนุนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูผู้สอน ด้านการใช้สื่อ/สนับสนุนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน การใช้สื่อ/ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่สร้างเสริมความรู้อย่างตนเอง และด้านการใช้สื่อ/สนับสนุนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีเหตุผล อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนที่ 4.30 3.77 3.70 3.63 และ 3.60 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ลักษณะของกระบวนการพัฒนาครู โดยใช้แนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายตามรายละเอียด ดังนี้

1. ผลที่เกิดขึ้นกับครูผู้สอน

จากการจัดทำโครงการพัฒนาผู้เรียนด้วยโครงงานฐานวิจัยที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง เริ่มต้นครูไม่เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โครงงานฐานวิจัยและบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญา เมื่อได้ศึกษาค้นคว้า รวมทั้งปรึกษาครูด้วยกัน หรือครูผู้ที่มีรู้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงานฐานวิจัย ว่ามีกระบวนการจัดการเรียนรู้และจุดประสงค์เพื่ออะไรจนเกิดความคิดที่จะจัดการจัดการเรียนการสอนโครงงานฐานวิจัย ที่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนและในท้องถิ่นมากที่สุด ทำให้ครูต้องจัดการวางแผนการทำงาน โดยศึกษาปัญหา และสอบถามความต้องการในการเรียนรู้ของนักเรียน ครูจึงได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยอิงบริบทของโรงเรียนและท้องถิ่นของ ครูจึงต้องมีการเตรียมการสอนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากที่สุด โดยสรุปผลที่เกิดขึ้นกับครูที่สอนแบบบูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง ส่งผลให้ครูมีทักษะในการวางแผนทำงานและแสวงหาความรู้อยู่เสมอ เพราะครูคือโค้ชสำหรับนักเรียน ต้องให้คำแนะนำกับนักเรียน และคอยกระตุ้นความคิดของนักเรียนตลอดเวลา จึงทำให้มีอดทนและพยายามในการทำงาน มีความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้นรู้และเข้าใจความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนมากยิ่งขึ้น

2. บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

2.1 บทบาทหน้าที่ของครู ที่สอนโดยการบูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง คือ เตรียมคำถามกระตุ้นความคิดของนักเรียน แนะนำแนวทางในการทำกิจกรรมหรือศึกษาหาความรู้ เน้นการทำกิจกรรมเพื่อนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจ และสรุปเนื้อหาความรู้และอธิบายเพิ่มเติม

2.2 บทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง คือ ร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจ ค้นคว้าหาความรู้หรือข้อมูลด้วยตนเองอยู่เสมอและมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและส่งงานตรงตามเวลาที่กำหนด

2. การบูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ ทำให้ครูผู้สอนสามารถบูรณาการเทคนิคการสอนและกิจกรรมที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลายตามกระบวนการที่ได้อบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง

3. การเปลี่ยนแปลงของครูจากการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง

3.1 พฤติกรรมการปฏิบัติตนของครู ตามตัวชี้วัดการประเมินการปฏิบัติการสอนของครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง ในด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และด้านจรรยาบรรณต่อสังคม อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3.2 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ครู ตามตัวชี้วัดการประเมินครูที่บูรณาการแนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ด้านการออกแบบการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมิน และด้านการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้สนับสนุนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องกระบวนการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง ฐานของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สถานศึกษาและครูผู้สอนควรนำแนวทางกระบวนการพัฒนาโดยใช้แนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง เพื่อการออกแบบการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในระหว่างสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนสอนได้ดียิ่งขึ้น

1.2 ครูสามารถแนะนำขยายผลไปยังครูประจำการ โดยร่วมกันออกแบบกิจกรรมฝึกทักษะและเทคนิค การออกแบบและการวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดโครงงานฐานวิจัย จิตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 สถานศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการศึกษาที่ผ่านมา ทำให้เห็นปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะของครูด้านการกำหนดวัตถุประสงค์จากมาตรฐานและตัวชี้วัด และด้านการวัดและประเมินผล ดังนั้นคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จึงควรดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาวิธีการวัดและประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

2.2 จากผลการศึกษาครมีการวิจัยขยายผลและนำแนวทางและกระบวนการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดจิตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ไปใช้พัฒนาผู้เรียน และใช้ผลการวิจัยกระบวนการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดจิตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ในบริบทของโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดบุรีรัมย์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ เลขที่สัญญารับทุน 71 /2561

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). การวิจัยเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กาญจนา คุณรักษ์. (2540). การออกแบบการเรียนการสอน. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กาญจน์วิรัชฐา ชูกำลัง. (2557). แนวทางการพัฒนาครูด้านวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตร เขต 2: บทความวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ปี พ.ศ. 2558
- โครงการเอกสารวิชาการการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล. (2552). จิตตปัญญาศึกษา คืออะไร. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นครปฐม: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชลลดา ทองทวี และคณะ. (2551). บทความการประชุมวิชาการประจำปี 2551 เรื่องจิตตปัญญาศึกษา การศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์. กรุงเทพฯ: โครงการศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เตือนใจ เกียวซี. (2553). ผลการจัดกิจกรรมการสอนรายวิชาความเป็นครูและการพัฒนาวิชาชีพครู ด้วยกระบวนการจิตตปัญญาศึกษา. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ทรงชัย อักษรคิด. (2556). การพัฒนาครูผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์ ปีที่ 30 ฉบับที่ 2.
- เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2557). การประเมินโครงการพัฒนาครูคุณภาพโดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 และเขต 39 ร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 : วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์ : ปี ที่ 9 ฉบับที่ 27 กันยายน -ธันวาคม 2557.
- ทิตนา แคมมณี. (2543). การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: โมเดลชิปปา. ในพิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ (บรรณานุกรม). ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา (หน้า 1 -22) กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2537). ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิภูมิปัญญา ร่วมกับสมาคม นักข่าวแห่งประเทศไทย.

- ธนา นิลชัยโกวิทย์. (2551). หนังสือรวบรวมบทความการประชุมวิชาการประจำปี 2551 เรื่องจิตตปัญญาศึกษา การศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์. กรุงเทพฯ: โครงการ ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เบ็ญจมาศ อินทร์ฤทธิ .(2556). การนิเทศการศึกษาด้วยกระบวนการสอนแนะ (Coaching) และพี่เลี้ยง (Mentoring) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ครูผู้สอนในโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบตามศักยภาพโดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง Coaching and Mentoring. สืบค้นจาก :
<https://sites.google.com/site/benjasingburi/ngan-wicay-coaching-khru-khnit>
- ประเวศ วะสี. (2551). หนังสือรวบรวมบทความการประชุมวิชาการประจำปี 2551 เรื่องจิตตปัญญาศึกษา การศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์. กรุงเทพฯ: โครงการศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปองทิพย์ เทพอารีย์. (2551). การศึกษาการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.พวงรัตน์ เกสรแพทย์.
- พิสิษฐ์ แก้ววรรณะ. (2557). การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา: National and international Conference Interdisciplinary Research For Local Development Sustainability.
- ปรีดา ศรีเศษมาตย์ . (2542). การศึกษาเพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดมหาสารคาม. กรุงเทพมหานคร : ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.
- ภุชงค์ บุญอภัย .(2557). รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ โรงเรียนประถมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียน บ้านมะขาม (สาครมะขามราษฎร์) จังหวัดจันทบุรี : วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 เดือนตุลาคม 2556 - มีนาคม 2557
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2557). การประเมินโครงการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3.(449-461). วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน 2557
- สนอง โลหิตวิเศษ. 2546. การศึกษาตลอดชีวิต: กับการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตชาวชนบท (ออนไลน์). สืบค้นจาก: <http://edu.swu.ac.th/ae/websnong/web01/inform.htm> [30 ตุลาคม 2549]
- สมเกียรติ ทานอก และคณะ. (2556). การพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง Coaching and Mentoring: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- สุพรรณิ อารณ .(2557). การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ โรงเรียนผาน้ำทิพย์วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27: วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ 9(2): ก.ค.-ธ.ค. 2557
- สลักจิต ตรีธณโสภาส. (2553). การศึกษาผลการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ด้วยกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษา รายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู นักศึกษาโปรแกรมวิทยาศาสตร์ ทัวไป. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

- สลักจิต ตรีนโสภาส. (2554). การวิจัยและพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้วยกระบวนการจิตตปัญญาศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- สมศักดิ์ สีนธระเวชญ์. (ม.ป.ป.). การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน. เอกสารทางวิชาการ อันดับที่ 3 กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่สำนักพิมพ์วัฒนาพานิชสำราญราษฎร์.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเติม. การสอนแบบ Research Based Learning.วารสารวิธีวิทยาการวิจัย 6 (มกราคม-มิถุนายน 2537) : 1-14.
- สุเทพ อ่วมเจริญ ประเสริฐ มงคล และวัชรา เล่าเรียนดี (2555). รายงานการวิจัย การพัฒนาการสอนวิชา “การพัฒนาหลักสูตร” สำหรับนักศึกษาบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โสภณ แยมทองคำ. (2552). การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครูของข้าราชการครูทุนโครงการส่งเสริมการผลิตครูที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (สควค.). ปริญญาโทปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อมรวิชัย นาคทรพรพ. (2546). “เรียนรู้คู่วิจัย: กรณีการสอนด้วยกระบวนการวิจัยภาคสนาม วิชาการศึกษากับสังคม คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน”. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรอุมา รุ่งเรืองวิชกุล. (2556). การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะครูนักวิจัยด้วยการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ปริญญาโทปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2547). การสอนแบบเน้นวิจัยโดยใช้สัญญาแห่งการเรียนรู้ ในไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (บรรณาธิการ), การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน. หน้า 61-79. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.